

43-8-76

VOCABULARIUM VTRIVSQUE IVRIS,

EMENDATUM ET AUCTIUS

quam unquam antea

~~Opera~~
Opera

ALEXANDRI SCOTI, IVRISCONSULTI.

Accesserunt praeterea Observationes quaedam Aelii Ant. Nodii,
in Accursum: Iuris civilis Compilatio: Legum Romanarum,
quae de Iure publico erant, Index, ex variis Auctorum locu-
brationibus collectus.

Es del Carolino.

se subio para

duplicaxie

por su mucho

uso.

LVGDVNI,

Sumptibus Iac. Cardon. & Pet. Cauellat.

MDCXXII.

REVERENDISSIMO

Domino D.

G V L I E L M O

C H I S O L M E,

Episcopo Vaisonensi

dignissimo,

S. P.

VS QVAM equidem
illos laude dignos
arbitratus sum, Præ-
sul ornatissime, qui
morem antiquitus
receptum, vt quisque ingenij lucu-
brationúmque suarum opera, quæ
in publicum prodire velit, illis nun-

a 2

cupet

P R O O E M I V M
V O C A B V L A R I I
V T R I V S Q V E
I V R I S.

QUONIAM iuri operam da-
turum prius nosse oportet, unde
nomen iuris descendat, ff. de
iustitia & iure. l. j. in princ. &
(ut ait Philosophus primo Ele-
chorum) qui virtutes vocabulo-
rum ignorant, de facili paralogizantur, id est, deci-
piuntur Nisi enim nomen rei scieris, cognitio rerum
perit, secundum Isid. Turpe etiam videtur Patricio,
& nobili viro, & causas oranti, ius, in quo versatur,
ignorare. ff. de orig. iur. l. ij. §. Servius autē Sulpitius.
& de Heret. cum ex iniuncto. xxxvij. dist. sedulo.
Ex quibus omnibus habetur, quod nemo debet igno-
rare scientiam, in qua versatur. Quod attendens
legislator Vlpianus dicit, Bene est, priusquam ad
verborum interpretationem perveniamus, pauca de

Voc. Vtriusq. Iur.

b

ipsius

E X

OBSERVATIONIBVS
ÆLII ANTONIINE
BRISSENSIS IN LIBROS
IVRIS CIVILIS.

De Glaucō & Diomede Accurs. somnium.

ST in præfatione Digestorum peroratio Iustiniani Imp. in hæc verba, *Incipite igitur legum doctrinã eis Dei gubernatione tradere, & viam aperire quã nos inuenimus, quatenus sãt optimi iustitia & reipublica ministri, & vos maximum decus in omne æuum sequatur. Quia vestris temporibus talis legum inuenta est permutatio, qualem apud Homer. patrem omnis virtutis, Glaucus & Diomedes inter se faciunt, & dissimilia permutantes.* & subdit carmina Homeri sumpta ex 7. Iliad. libro, vbi narrat quo pacto in obsidione Troiana Diomedes cum Glaucō Hippolochi filio congressus cœpit ab illo quærere quis esset, quibûsque maioribus ortus. Cui Glaucus se Bellerophontis nepotem Hippolochique filium esse respondit. Cùmque Diomedes vetus hospitium Oenei Bellerophontisque vtriusque auorum fuisse intelligeret, pugna abstinuit, atque ita commutatis armis digressi sunt, quasi pignus amoris alter alterius reportantes. Fuerunt autem Glauci arma aurea centum bobus æstimata, Diomedis ærea nouem bouum. Quod Accurs. nescio quibus furiis agitated exponens, ait, Diomedes cùm rediret per mare à Troiana victoria, indigebat vino, & inuenit Glaucum iuxta mare abundantem vino,

Q 5

& cæ

COMPIATIO
IVRIS CIVILIS.

ERVM quia supra in tertio consilio *Discipuli*
dato dictum fuit, quod discipuli de- *praeceptores*
bent amare praeceptores, ut habetur *ament.*
etiam apud Quintil. libr. 2. Institut.
orator. ubi dicit, Discipulos monco,
ut praeceptores suos non minus quam

ipsa studia ament, eosque parentes existiment, non
quidem corporum, sed mentium: plurimum haec
pietas discipulis proderit: nam ita & libenter au-
dient & dictis credent, & similes fieri concupiscet:
sicut laeti & alacres in conventu aliorum emendati
non irascantur, laudati gaudeant: nam ut illorum
officium est docere, sic horum praebere se dociles.
Doctrina enim coalescere nequit, nisi sociata tra-
dentis atque accipientis concordia. Cum sim utili-
tatis vestrae avidus, & optem quod per vos facta sint
bona fundamenta, & ab origine caulisque primis in-
telligatis, ut dicitur in lege 1. ff. de iust. & iur. visum
est in signum mei in vos animi aliqua praemittere
acuentia ingenium, quae non reperietis alibi tradi-
ta, & paucis sunt nota, & quae ignorare est lata cul-
pa, scire plurimum affert decoris, ne illotis manibus
templum sacratissimum iustitiae. opus Cod. & ff. in-
grediamini, ut in l. 1. ff. de orig. iur. iuncta l. 1. §. has
itaque. Cod. de vet. iur. enucl. Videamus ergo quae
sit causa efficiens: materialis & finalis libri C. & ff. in
hac scientia legali. Quidam (ut Azo) dixere, quod *Causa effi-*
causa efficiens lib. C. cum ff. Justinianus est Imperat. *ciens iuris.*
Alij dixerunt, quod fuit ipse Deus, cuius minister
fuit Justinianus: & hoc not. in auth. de her. & Falc. in
rub. hoc probari videtur ex eo, quia lex est inuentio
& donum

L E G V M
R O M A N A R V M A D
L I T E R A R V M S E R I E M
A C C O M M O D A T A R V M
E N U M E R A T I O.

*Leges autem duntaxat, qua de iure publico sunt, non etiam
qua de privato, hoc est, singulis hominibus, fuerunt,
(qua privilegia dicebantur) in hunc ordi-
nem relata sunt.*

ACILIA MINU-
TIA de pace Car-
thaginensium. Tu-
lere M. Acilius &
Q. Minutius Tri-
bun. pleb. Corne-
lio, Aelio, Coss.

Ann. ab vrbe condita 1011.
VELLENTINE IBERENTINE
SENATVM DECERNERE vt
cum Carthaginensibus pax fie-
ret? & quem eam pacem dare,
quemque ex Africa exercitus de-
portare iuberent? De pace, vii
rogas, omnes Tribus iusserunt
pacem dare, P. Scipionem, eundem
exercitus deportare. Liuius li. 30.

ACILIA DE COLONIIS
DEDUCENDIS. Tulit C. Aci-
lius Trib. plebis, Cornelio, Mi-
nutio Coss. Anno ab vrbe con-
dita DLVI. vt quinque Coloniae
in partem maritimam deducerentur.

Dux ad ostia fluminum Vul-
turni, Litemisque: Vna Puteolos,
Vna ad castrum Salerni. His Bu-
xentum est adiectum, tricena fa-
milia in singulas Colonias mitti
iuebantur. Liuius lib. 32.

ACILIA repetundarum. Tulit
M. Acilius Glabrio, vt repetunda-
rum causa, vna actione absolue-
retur, hoc est, vt neque reum com-
perenditari, neque causam am-
pliare liceret. Item vt qui accu-
satores constituti essent, potesta-
tem haberent litteras & publicas
& priuatas conquirendi, obfi-
gnandi, deportandi. de qua Cicer.
2. in Verr. §. 51. & Asconius Pe-
dianus in 2. Verrinam.

ABVTIA de legibus. Tulit Aebu-
tius Tribunus Plebis, Vt 12. Ta-
bularum capita, quae Reipub. pro-
pter antiquitatem obsoletasque
res essent inutilia, abrogarentur.

Sole